

Opmerking: op dag 27 kan ook een rijpe dop of jonge moeder worden gegeven gelijktijdig met een raat open broed die later weer als vangraat wordt verwijderd. Het arrestraam is een vaste cassette waarin twee broedkamerramen passen. Het geheel past precies in een binnenbak van een Simplexkast of in een Spaarkast. Mijn zesramers zijn uitgerust met varroalade. De vangraten uit de cassette ontzegel ik en zet ze achter in de tuin op de voerplaats voor de mussen. Ik hoef maar even te fluiten en de straatjongens komen aangevlogen. Binnen een half uur zijn de raten schoon. De net vliegvlugge jonge mussen worden ter plaatse gevoerd, een pracht gezicht'. Tot zover de heer Bonnema. Conclusie: een prima aanpak, gemakkelijk uitvoerbaar en een oogst die er mag zijn. Maar daarover later meer. Van harte aanbevolen.

Het weer in de maand mei

Over de naamsafleiding van de maand mei, de bloemaand, is men het niet eens. Zij zou genoemd zijn naar de godin Maja (moeder van Hermes), zij zou afgeleid zijn van het woord 'mei' dat bloemtak betekent. Maar hoe het ook zij, de boer ziet het in deze maand graag regenen hetgeen blijkt uit het gezegde 'Als de maand mei is koel en wak (vochtig), brengt zij veel koren in de zak'. Mei 1991 bracht ons na een aantal warme jaren terug in de werkelijkheid. Het unieke feit deed zich voor dat de eerste zes weken van voorjaar 1991, de maand maart en de eerste twee weken van april, warmer werden dan de tweede helft van het voorjaar, restant april en de maand mei. In de geregistreerde weergeschiedenis was dit nog nooit eerder voorgekomen. Vooral bij droog weer komt er tot laat in de maand nachtvorst voor (zie het gezegde). Het karakter van het meiweer van de laatste vijf jaar - uitgezet tegen het landelijk gemiddelde aantal uren zon 204, de hoeveelheid neerslag 52 mm en de gemiddelde maximumtemperatuur 16,0°C - was als volgt.

Jaar	Zon (uren)	Neerslag (mm)	Max.Temp. (°C)
1987	zeer somber(160)	nat (74)	zeer koud (13,6)
1988	zonnig	normaal	zeer warm (18,8)
1989	zeer zonnig (330)	zeer droog (9)	zeer warm (19,4)
1990	zeer zonnig (287)	droog (30)	zeer warm (18,8)
1991	zeer somber(153)	droog (31)	zeer koud (13,2)

Geraadpleegd:

Free, J.B. The social organization of honeybees, Edward Arnold Ltd.: 38-39 (1977)
 Taber, S., What makes bees collect pollen and nectar? The American Bee Journal 128(3): 183(1988)
 Bonnema, M., Werkzaamheden bij de arrestraammethode (persoonlijke correspondentie).

Jacob Kaal: Natural Medicine from Honey Bees

door J.D. Kerkvliet

Zoals duidelijk wordt uit de titel, wordt in dit boekje de apitherapie behandeld: de behandeling van ziekten met behulp van produkten afkomstig van honingbijen. Het is een Engelse vertaling van een in 1986 door Jaap Kaal geschreven Nederlandstalig boekje, getiteld 'Apitherapie'. Maar het is meer dan een vertaling: het boek is uitgebreid met de laatste wetenschappelijke gegevens op het gebied van het onderzoek van bijenprodukten. Vooral propolis is een produkt dat bijzondere eigenschappen bezit en terecht zijn dan ook de resultaten van de (buitenlandse) research naar de werking van dit produkt opgenomen. Zo wordt het belangrijke werk van König (Duitsland) beschreven, over de anti-virus werking van propolis, het Amerikaanse onderzoek naar de werking van propolis op tumorcellen en het onderzoek naar de beschermende werking van alcoholische extracten van propolis tegen (radioactieve) gamma-straling (Polen).

Behalve propolis worden achtereenvolgens beproven: bijengif, koninginengelei, stuifmeel, honing en de produkten apilarnil en apiprop. Van elk van de genoemde bijenprodukten wordt een uitvoerige beschrijving gegeven van het produkt zelf, de chemische samenstelling, de therapeutische werking, de te gebruiken dosering, de applicatievorm alsmede verhandelingen over de laatste wetenschappelijke gegevens. De produkten apilarnil en apiprop zijn wellicht niet zo bekend bij de lezer. Ze werden ontwikkeld door de Roemeense specialist Nicolae Iliesiu, die er ook diverse patenten op aangevraagd heeft. Het produkt bevat hormonale stoffen die in darrelarven voorkomen. Hier en daar zijn wel enige opmerkingen te maken. Zo komt de opgegeven chemische samenstelling van propolis (p.15) niet overeen met de in de recente literatuur (p.30) vermelde samenstelling (de laatste is m.i. juist) en zijn niet alle literatuurverwijzingen terug te vinden in de literatuurlijst achter in het boek.

Echter het boekje is zeker aan te bevelen voor mensen die geïnteresseerd zijn in apitherapie; het geeft zoals reeds genoemd, niet alleen de therapeutische werking aan van de diverse bijenprodukten maar ook de toedieningsvorm en de dosering. Wel dient de lezer het Engels redelijk meester te zijn. Mogelijk kunnen we nog een Nederlandse versie van dit boek tegemoet zien.

Jacob Kaal, Natural Medicine from Honey Bees (Apitherapie).(Engels-talig) Uitgave Jaap Kaal, Albrecht Dürerstraat 39-2e, 1077 LX Amsterdam. ISBN 90-9004522-8, 93 pagina's, prijs: f 18,-.